

Євген Карпінець

Світ жорстокий. У ньому достатньо несправедливості, воєн і насильства, чимало брехні та підлості. Через це він сповнюється ненависті, зла і страху, а людина в морі цього нещастя відчуває себе сірою мишею на острові безпорадності та самотності. І допоки «світ цей у злі лежить» (1Йо 5,19), здається, що це жахіття триватиме вічно.

Проте це не так. Подія, яка сталася понад 2 тис. років тому у такому ж жорсткому світі, принесла блага вістку про те, що все це можна змінити, та навіть більше – Ісус Христос, Син Божий, став людиною, щоб кожного з нас покликати до божественного життя. Споглядаючи Таїнство Боговплочення, як наш Спаситель прийшов у цей світ, світочі і велетні Церкви Христової – Святі Отці – звертають особливу увагу на те, як маємо ставитися до нього. «Христове Різдво, – навчає св. Василій Великий, – властиве і перше, себто в лоні Вітця від віків треба в мовчанні почитати. Навіть нашому умові не повинні ми дозволити, щоб досліджував це Таїнство. Бо коли ще не було ані часу, ані часового простору, коли ще не було форми вислову, ані свідка-очевидця, ані того, хто б про це оповів, то як може розум утворити собі якесь поняття? Як може тут язик дати вислів для думки? Отець був і Син народився!».

Суть цього свята в тому, що небо наблизилося до землі. Св. Єфрем Сирійський висловлювався про це величне свято так: «День Твого Різдва поєднав небо й землю, бо в ньому Найвищий зійшов до землян» (Гимн IV, 14). Наблизилося небо не для того, щоб знецінити землю, відірвати нас від неї як від чогось непотрібного і навіть поганого чи шкідливого, а для того, щоб усім нам засіяло «Сонце правди» і просвітило все «Світлом розуміння».

Здається, що у сучасному світі відбувається щось дивне. Людина наче одичавіла: до неї приходять Господь, а вона Його не приймає. Свята, відпочинку, веселощів вона бажає.

Хтось із богословів зауважив, що на Заході відбувається успішне намагання вигнати Христа із Christmas-a, а на Сході – небезуспішні спроби Христа на Christmas (Різдво) не впустити. Завдяки ЗМІ можемо у цьому переконатися. Вони показують нам святкові площі, переповнені людьми в очікуванні свята, з нарядженими височенними ялинками, яскравими ілюмінаціями і написами «Merry X-mas», зауважте, не Christmas (Christ з англ. Христос). Апостол Павло чітко висловлювався про ім'я Боже і чому його слід призивати: «щоб перед іменем Ісуса всяке коліно приклонилося на небі, на землі й під землею, і щоб усякий язик визнав, що Ісус Христос є Господь на славу Бога Отця» (Фил 2,10-11). Якщо ж почитати-послухати, про що говорять і з чим вітають з нагоди Різдва, то також стає сумно: часто все це зовсім відірване від християнського контексту. Навіть розповідь така є, що коли двоє чоловіків у Навечір'я Різдва Христового проходили повз прочинені двері церкви, то один сказав до іншого: «Поглянь: дивно, але навіть вони Різдво святкують!?!». Ця трагікомічна історія вказує на те, що без духовного пережиття Різдва, як і будь-яке інше популярне в народі релігійне свято, ризикує перетворитися на фарс. Світ сьогодні надто часто зациклюється на зовнішніх формах християнських свят навіть не підозрюючи, що їх він отримав від християнства, і тільки при християнському пережитті вони мають справжній сенс.

Прикро, та це відбувається насправді. Свято, суть якого – Христос, святкується без Нього. Якщо позбавимо свято Різдва його сенсу, то воно промине без справжньої користі, і наше життя перетвориться на сіру буденність. Таке формально-традиційне «святкування» призводить до сумних наслідків: головний біль, спустошений гаманець і, як стверджують психологи, настає депресія, бо потрібно повертатися до рутини, а замість сповненого щастям серця всередині пуста. Вже саме слово «свято» яскраво передає нам сенс події і що з нами має відбутися – присвятити час Господеві і прожити його по-святному, по-особливому.

Але як тоді бути нам? Що робити і як запобігти формальному святкуванню цього величного й водночас таїнственного свята? Найперше – це молитва. У різдвяний час ми особливо любимо поколядувати (бо така вже є традиція), посидіти та поспілкуватися за святковим столом, побачитися з рідними, близькими... А побачитися з новонародженим Христом у храмі і спілкуватися з Ним через літургійні тексти на богослужіннях Навечір'я Різдва, які відкривають нам істинний зміст і велич події, яка відбувається, стає для багатьох з нас, на жаль, тягарем. Цього ми не дуже хочемо. Храми в часі цих богослужінь залишаються майже порожніми, проте святкові ярмарки і інші дотичні до цього заклади вщерть переповнені людьми. Але ж подія Різдва Господа нашого Ісуса Христа, як і дві тисячі років тому, так і тепер відбувається не у пафосі, а в трепетній тиші, вбогій простоті молитовного чування, а не позірній величі святкових ярмарок. Адже Господь міг народитись у царських палатах, де б усі земні володарі впадали йому до ніг, але цього він не зробив. Обрав убогу стаєнку і пастухів за свідків цієї події. Так, святкування свята Різдва є красивим зачаровуючи наш погляд, проте без його належного осмислення ми по-справжньому не переживатимемо величного таїнства

приходу у світ Сина Божого. Готуючись до Його приходу на світ, потрібно не стільки готувати свої домівки, дбати про те, як прийняти гостей і чим їх нагодувати, скільки готувати своє серце для прийняття чуда. Чуда, яке важко досягнути розумом, але яке чудесно можна сприйняти серцем: «З нами Бог, розумійте, народи, і покоряйтеся, бо з нами Бог!».

Євген КАРПІНЕЦЬ, Свято наближається...// СЛОВО №4 (72) 2017